

omdat ze het protoplasma missen; ze zijn tevens hoekig en samengedrukt. De stuifmeelkorrels van de beide ouderplanten zijn alle vruchtbaar.

De bastaard plant is iets minder fors gebouwd dan *V. sativa*, maar veel forscher dan *V. angustifolia*. Ze blijft de heele zomer bloeien, totdat diep in den herfst de nachtvorst er een einde aan maakt. Ondanks haar groote steriliteit vormt zij zoo nog vele zaden. De beide ondersoorten bloeien rijkelijk, vormen zaad, waarna het met de bloei gedaan is. Door het niet volkomen rijpe zaad er af te plukken, kan men ze nog tot hernieuwde bloei dwingen. Het uitgezaaide bastaardzaad geeft dus de F₂ generatie. Deze bestaat ten deele uit planten, welke voornamelijk gelijken op *V. angustifolia* of op *V. sativa*; de rest is min of meer intermediair. Die, welke op de zuivere soorten gelijken, hebben grootere fertiliteit, 6—7 zaden per peul. Bij de intermediaire vormen is dit veel lager, zelfs 1—3. Grootere fertiliteit der eicellen gaat gepaard met grootere fertiliteit der stuifmeelkorrels. Zuivere soorten werden in deze generatie, welke uit 100 planten bestond, niet gevonden.

CONOCEPHALUS DORSALIS BURRI EBNER
(Orthoptera),

door

C. WILLEMSE, Eijgelshoven

Op de Septembervergadering 1945 van de Afd. Heerlen van het Natuurhistorisch Genootschap vertoonde ik een zeer zeldzame afwijking van een onzer sabelsprinkhanen. Het was de langvleugelige vorm van *Conocephalus dorsalis* Latr., door Ebner in 1910 beschreven onder de naam *Burri*. Van deze langvleugelige vorm zijn maar eenige exemplaren bekend.

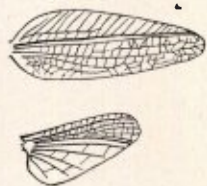

Fig. 1. *Conocephalus dorsalis* Latr.
♀ Rechter voor- en achtervleugel, vergroot.

Het eerst bekende exemplaar was een mannetje en werd gevonden in Engeland, te Clacton

on Sea, graafschap Essex en werd door Burr in 1900 beschreven, maar niet benoemd. Het tweede bekende exemplaar was een wijfje, dat door Ebner werd gevonden in de buurt van Weenen bij Guntramsdorf en door hem in 1910 beschreven en ter eere van den eersten beschrijver var. *burri* genoemd.

Daarna werden er nog drie wijfjes gevonden en wel allen in ons land.

Het eerste van deze kwam uit Venlo uit de oude collectie Van den Brandt en was indertijd verkeerd gedetermineerd als *C. fuscus*, een in Midden en Zuid Europa voorkomende soort.

Het tweede exemplaar bevindt zich in de collectie van het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie te Leiden en draagt als etiket „Hol-land”, zonder verdere plaatsaanduiding.

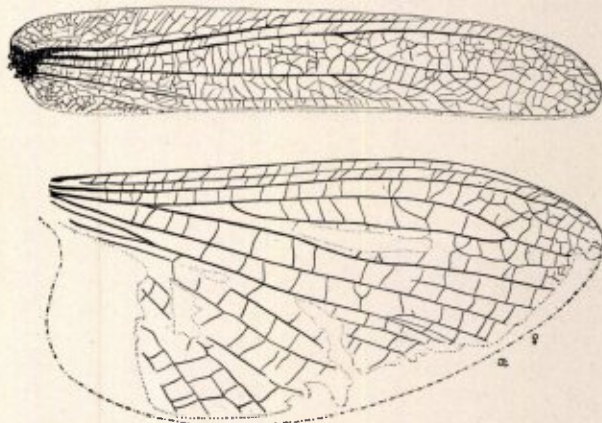

Fig. 2. *Conocephalus dorsalis burri* Ebner.
♀ Rechter voor- en achtervleugel, in dezelfde mate vergroot als fig. 1.

Het derde exemplaar, al is het sterk gemutleerd, is uit mijn collectie. Het is afkomstig van de Ramspol bij Kampen, een opgespoten terrein dat verder geheel aan een natuurlijke plantengroei is overgelaten. Volgens Ramme, die langvleugelige vormen van andere soorten onderzocht, gaat de langvleugeligheid gepaard met onvruchtbaarheid.

De var. *burri* is tot op heden niet bekend in België, Frankrijk of Duitsland en schijnt derhalve wel zeer zeldzaam te zijn. Daar in ons land 3 van de 5 bekende exemplaren zijn gevonden, zou ik de verzamelaars willen verzoeken er eens op te letten. *Conocephalus dorsalis* leeft op vochtige weiden, langs slootkanten en moerassen. Uit Zuid-Limburg is zij mij bekend uit

V. sativa; de rest is min of meer intermediair. Schinveld, Brunsummerheide, Rimborg, Eyghelshoven en Kerkrade.

Op bijgaande teekeningen zijn voor- en achtervleugel van het type en van de bewuste variëteit aangegeven.

VOGELWAARNEMINGEN IN 1945

door
K. STEVENS

Het witgatje zag ik op 24 Maart en op 11 April op de „Walengriend” te Oost-Eysden. Langs de Kanjel te Limmel was er een aanwezig op 15 Juli; dit was zeker al op den najaars-trek.

Zomertalingen observeerde ik op 25 Maart (11 exx.) op 3 April (3 exx.) en op 7 April (5 exx.) op het ijsbaan-terrein onder Heugem. Hier telde ik op 21 April 10 tureluurs.

Bij vrij sterke mist constateerde ik op 14 April om 10 uur voormiddag bij Neckum een trek in Noordelijke richting van enkele tientallen boerenzwaluwen; de vogels vlogen laag boven den grond.

De grauwe gors zag ik op 1 April bij Vuilwammes langs de Maas. Hier schijnt deze vogel nog te broeden, want op 30 Juli nam ik er 2 oude en 4 jonge vogels waar. Vóór den oorlog broedde de grauwe gors in verscheidene paren op den St. Pietersberg; ik geloof, dat dit thans niet meer het geval is.

De ijsvogel zag ik dit seizoen herhaaldelijk boven de Maas bij Maastricht; op 26 December vloog er een onder de St. Servaasbrug door. Ook boven de Kanjel te Limmel, bij het Juliana-kanaal, boven de Geul en de Maas te Itteren zag ik hem verscheidene malen. Op 7 Augustus stond er eentje te „bidden” op een hoogte van ongeveer $1\frac{1}{2}$ meter boven de Maas bij Vuilwammes; plotseling schoot hij omlaag en ging daarna langs den oever op den grond zitten.

Een zeldzame waarneming was ongetwijfeld de wouw, die ik op 16 Juni aan den Noordkant

van het bosch van Borgharen van Oost naar West zag overvliegen; de sterk gevorkte staart was duidelijk te zien.

Evenals verleden jaar zag ik midden in het broedseizoen, n.l. op 26 Juni, een draaihals, ook weer bij het bosch van Borgharen.

De grauwe klauwier was dit jaar weer op dezelfde terreinen aanwezig als in 1944.

Het broedgeval van den roodkopklauwier wil ik afzonderlijk beschrijven.

Het meergenoemde bosch van Borgharen werd in de tweede helft van 1945 door reigers als slaappleats benut. Was het aanvankelijk een enkel exemplaar, later verschenen er meer, zoo op 12 en 22 September resp. 7 en 10 exx. en op 1 December 9 exx.

In de tweede helft van de maand September verzamelden zich op de gebouwen van de sluis te Limmel tegen den avond kleinere of grotere groepen witte kwikstaarten. Het talrijkst waren zij wel op 26 September; tegen 6 uur waren er toen minstens 500. De vogels waren erg onrustig, vlogen telkens op in verschillende richtingen, maar keerden geleidelijk weer terug. Ook op de daken van het kasteel en de boerderijen van Meerssenhoven kon men ze tegen den avond zien neerstrijken. Hier telde ik op 10 October nog ca. 20 stuks.

De kleine boschjes bij het begin van het Julianakanaal werden in September door kleine groepen spreeuwen en vele duizenden boerenzwaluwen als slaappleats gebruikt. Tegen zons-
ondergang kwamen de laatsten van alle kanten aangevlogen en bleven soms in de lucht tot het al vrij donker geworden was. Interessant was het om te zien, hoe de vogels zich als steenen hoog uit de lucht lieten vallen om in de lage struiken neer te strijken. Nog lang daarna was het echter op de slaappleats verre van rustig. Vrijwel elken avond kon men er ook 2 boomvalken zien verschijnen, die onder de talrijke vogels hun slag trachtten te slaan. Op 26 September bewerkten 3 opgeschoten jongelui de rustende zwaluwen met hun katapult. Slechts door een bedreiging met de politie kon ik hen van hun laakbare praktijken weerhouden.